

РОДНИТЕ ФОТОГРАФСКИ ЕКСПЕРИМЕНТАТОРИ:

СТОЯН ГЕОРГИЕВ ЕКИМОВ

ГЕОРГИ СТОЯНОВ ГЕОРГИЕВ

СТОЯН ГЕОРГИЕВ ГЕОРГИЕВ

Стоян Георгиев Екимов (1858 – 1935)

Стоян Георгиев Екимов (1858 – 1935) е сред първите теоретици на фотографията и пионер в развитието ѝ. Георги Стоянов Георгиев и Стоян Георгиев Георгиев, съответно негови син и внук, дават съществен принос към теорията и артистичните постижения в българската фотография. В продължение на повече от век членовете на тази фамилия са символ на високопрофесионална, фотографска, организаторска и просветителска дейност.

През 1876 Стоян Екимов прочита кратко описание на фотографския процес в книгата „Опитна физика“ на пловдивското издателство на Христо Г. Данов под редакцията на Йоаким Груев. Описанието на процеса, както и работата му като телеграфист през 1881 го подтиква да си конструира сам фотоапарат. Използва за обектив лещи от далекоглед, метална кутия с кръгла форма от кибрит и снима по мокрия колодиев процес върху плаки, приготвени от него. С този фотоапарат прави сполучливи снимки от ежедневието на руската част, установила се след Освобождението край Казанлък. След 1881 успява да си купи от руски чиновник фотоапарат руско производство (вероятно туристическия апарат на Езучевский), с който продължава любителските си занимания. Въвеждането на сухите броможелатинови плаки през 1890 дава нов тласък на фотографските му умения, тъй като вече не се налага сам да си полива плаките с емулсия. Последното десетилетие на века Екимов изцяло се отдава на фотографията. Жени се за Златка Папазова от заможния род на Ботьо Папазов от Казанлък, чийто брат Димитър Папазов е депутат в Областното народно събрание на Източна Румелия, както и в Учредителното Велико народно събрание.

Стоян Георгиев Екимов играе основна роля в създаването на *първото любителско фотографско дружество* в България. Непосредствено след учредяването му се изработва устав и се избира ръководство. За председател на дружеството е избран *професорът по история Васил Златарски*, зам.-председател става *проф. Порфирий Бахметиев*, секретар – *Стоян Екимов*, и членове – *Карл Маркграф* и *Георги Ст. Георгиев*. *Редови членове на дружеството са художниците Борис Михайлов, Иван Ангелов и Петко Клисуров, един от директорите на БДЖ, инж. Георги Бръчков, аптекарите Георги Нестуц, Христо Генов, Стефан Влахов, Васил Скалак, д-р Михайловски, Васил Грамполов, проф. Анастас Иширков, инженерът хидролог Стефанов, Владимир Селджобалиев, Манол Стефанов, д-р Ватев, Васил Сахатчиев, Херман Крьонинг, Герчо Марковски, д-р Червениванов, Славчо Боботанов, директорът на пощите полк. Алекси Русев, Стоян Шангов, Богдан Прошек, инж. Каракашев, Хайнрих Дуновиц и др.*

Както се вижда от изброяването на членовете и тяхната професионална принадлежност, съставът е пъстър и не зависи от финансовите възможности на съдружниците 292. Дружеството създава специализирана библиотека и открива абонаменти за специализирани европейски издания. Получават се списанията: *Photo-Revue*, *Photo-gazette*, *La photographie française* и *Fotografische Zentralblatt und Mitteilungen*, които дават възможност да се следят техническите и приложните нововъведения във фотографията.

Издадените от Стоян Екимов две книги „Курс по фотография“ (1898) и „Ръководство по фотография“ (1904) са достъпна форма за самообучение на фотолюбители и професионалисти. Дълго време двете книги на Ст. Екимов са единствената книжнина у нас в областта на фотографията. Той е и един от първите вносители на фотографска техника и фотоматериали. Представлява фирмата „Гьорц“, а магазинът му се е намирал в пасажа „Свети Никола“ (на мястото на ЦУМ). С кратки и целесъобразни упътвания в книгите са дадени първите напътствия към изучаване на фотографското майсторство. Особено в представянето на лекционния текст е, че Стоян Екимов се спира по-обстойно върху три теми: пейзаж, портрет и общи естетически въпроси, отнасящи се до фотографията.

Георги Стоянов Георгиев (1881 – 1959) ЕКСПЕРИМЕНТАТОРЪТ

Роден в Казанлък в семейство с културни и финансови възможности, творческа среда, пряко свързана с фотографията. Баща му Стоян Георгиев Екимов(1858 - 1935) е инициатор на създаването на първото фотографско любителско дружество през 1897 г, автор на първите две книги за фотография: Ръководство по фотография – 1898 г и Курс по фотография – 1904 г. Г.Ст. Георгиев участва в Балканските 1913 и Първата световна война 1915 г.

През 1920 г е инициатор на създаването на Българския фото клуб, който обединява професионални и любители фотографи. Изнася стотици лекции по технически и теоретични въпроси на художествената фотография у нас и в Париж, Загреб и др. През 1943 написва първите два тома „Технически и естетически проблеми на съвременната фотография“ (1943) и третия том е написан през 1959 г „Основи на реалистичното фотоизкуство“. И трите тома не са издадени. Има издадени три книги по приложна фотография в различни области.

Г. Ст. Георгиев (Джорджо) има особена страст към летенето. Джорджо е името, с което се обръщат към него неговите близки. Владеенето на езици и голямата му ерудиция, подхранват идеята му за опознаване на небесния океан. Един от основателите и строителите на Първия аероклуб в Божурище. Издава 4 книги по теория на летенето, става преподавател на летци и сам става авиатор-наблюдател за което има диплом – бревет.

Усъвършенства познанията си по благородните процеси във фотографията. Един от активните български фотографи, занимаващи се с благородните процеси в периода 1916 – 1934 г ,така наречената пиктореалистична фотография.

За чудака и експериментаторът „Джорджо“ творчеството му в областта на фотографията, кинематографа, филмите и летенето остават не добре изучени и популяризирани.

Той печели 4 медала на международни фотоконкурси и един Голям бронзов медал и диплом за любителско кино през 1933 г в Париж в който участват 720 филма от цял свят.

Ранен е през 1913 г при обсадата на Одрин, за което е награден с Кръст за храброст. През 1961 г Международната федерация за фотография ФИАП го награждава посмъртно с най-голямото отличие и диплом – ЕФИАП.

Неговия син Стоян Георгиев Георгиев (1909 – 1986) остава верен на фамилната традиция и създава една от най-ценните колекции фотографиии.

Зафер Галибов

Стоян Георгиев Георгиев (1909 – 1986)

Стоян Георгиев Георгиев е внук и син на едни от изявените ни деятели и организатори на фотографското движение в България. Твърде малко са сведенията за неговата фотографска дейност, тъй като той живее и твори в сянката не само на дядо си, но и на баща си. От малък е в редиците на снимащите. Дванайсетгодишен, той служи за модел на баща си, влизайки в образите на Арлекин и Пастир. Творческите следи водят под покрива на една забележителна семейна фотоекспериментална лаборатория, където малкият Стоян Георгиев отрано научава фотографските техники на снимане и копиране. Развитието му е твърде силно повлияно от разбиранията на баща му. През 1928 заедно с него Стоян участва и във филмирането на една родопска легенда в 30-минутен любителски филм „Дъщерята на Родопа“, чийто автор е Г. Ст. Георгиев.

Стоян Георгиев предприема през 1943 едно пътуване до „новите земи“ и така се ражда цикълът фотографии, направени край Охридското езеро. Неочаквани са архитектурните ракурси, съчетани с пейзажи от старините край Охридското езеро – от най-обикновените рибарски къщи до ноктюрните излъчвания на храмовете „Св. Наум“ и „Св. София“ в дълбочината на черно-бялата тонална перспектива. В пристанищните и рибарските сюжети фотографиите му носят точни детайли и контрапункти. В изобразително отношение част от снимките на Георгиев са решени с графични силуети, които винаги се допълват от полутоновото завършване на кадъра, а други – с известна ритмичност, която усилва сюжетно важната част на композицията. Контрапунктът присъства незабележимо, но въздейства в завършващото единство на кадъра. Пейзажните снимки се допълват от фотографии, отразяващи детайли: например прозорец в Рилския манастир или бъчвите от винарната и натюрмортите, които органично се вписват в жанровата тематика на автора („Натура“ и „Тасове“). Снимките му, направени на открито, винаги носят отражение от цяло небе светлина. Това се постига чрез употребата на жълто-червени филтри, които подчертават полутоновете в облаците. Излъчването на потъмнялото небе е подходящо за снимки с драматичен характер. В снимката „Бурята настъпва“ босоногото воловарче е изобразено като самотен силует пред природната стихия. Облаци, които се отразяват в кална вода, допълват тревожното настроение. Събитията през 1944 сварват Стоян Георгиев като юрисконсулт в Земеделската банка. След промените в средата на 40-те години той работи като дегустатор на гроздови продукти. Това отваря възможността да пътува и да снима. От погледа му не убягват образите на обикновените хора от полето. Той има дарование в изграждането на пластични жанрови фотокомпозиции. Особена привлекателност излъчва снимката „Обяд в лозето“ (1946), в която е предадена цялата непринуденост на живота на отрудена селска фамилия. Това е трудно изпълнима от техническа гледна точка задача, защото е важно да се предадат както светлите полутонови нюанси на лозовите листа, така и да има острота на чертите на лицата. Мекотата на това внушение се постига отново с прилагането на цветни конверсивни филтри, които позволяват по-точно нюансирано преобразуване на цветовете в изграждането на черно-бялата гама. През дългия си творчески и общественополезен път Стоян Георгиев се включва и в образователните програми на БФК с лекции, представя пред публика студията си за меко рисуващите обективи (1947), през 1953 написва „Записки по художественотворческите въпроси на прогресивната фотография“. Има публикации в списанията Фотоизкуство и Българско фото. В студията за мекорисуващите обективи той допълва основите на „реалистичното изкуство“.

Все още модата на пикторализма не е приключена: При мекорисуващите обективи, разсейвачи и други начини, посредством които е възможно постигане на синтетични образи, не може да не се изтъкне едно обстоятелство, а именно, че на фотографията е присъщо едно качество, което не се среща у другите изобразителни изкуства – живопис, скулптура, графика и пр. Това нейно качество е аналитичният подход към видимата природа, който си остава нейна основна характеристика, по която тя се отличава от другите изобразителни изкуства. Според него този аналитичен подход е образната рязкост, която не трябва да се жертва в полза на художествения ефект на „*растушения*“ (омекотен) образ, защото художествените достойнства на едно произведение не зависят от неговата външна изработка и въздействие, а главно от художествената идея и замисъл, които са вложени в неговото съдържание, и от успеха и начина на тяхната вътрешна разработка и естетическо въздействие. Описан е един от лабораторните начини за промяна на контурната острота. „Нагласяваме проектирания от увеличителния апарат образ на фокус, след което експонираме наполовина от определената експонация. След това разместваме много малко фокуса на образа и експонираме другата половина от експонацията. Появява се леко разтушен (омекотен) образ в зависимост от степента на размествения фокус.“ Не са малко участията му в национални и международни фотоизложби и конкурси. Стоян Георгиев Георгиев показва няколко самостоятелни фотоизложби в рамките на изявите на БФК, участва в едни от най-престижните фотографски салони в Европа – в Загреб през 1942 и през 1970, в Лондон през 1948, на изложбите в Сплит през 1956 и 1957, в Задар през 1971. Участва на XI биенале за цветни диапозитиви в Индия през 1980. На Пловдивската международна изложба през същата година получава диплом. Творчество на Стоян Георгиев Георгиев, както и трудовете и архивът на фамилията Георгиеви са част от културно-историческото наследство на България.